

Klasa VI
04-08.2020

Temat: **Z gramatyką żyje w zgodzie.**

W tym tygodniu powtórzmy sobie wiadomości z zasad pisowni „ó”, „u”, „rz”, „ż”, „h”, „ch”. Przeczytaj uważnie zasady ortograficzne i wykonaj ćwiczenia.

Uzupełnione ćwiczenia przepisz do zeszytu.

Pisownia wyrazów z „ó” i „u”

Literę „ó” piszemy:

- gdy w wyrazach pokrewnych wymienia się na **o, e, a**, np. *kółko-koło, zbiórka-zbierać*,
- w zakończeniach: -ów, -ówna, -ówka, np. *Kraków, młynarzówna, makówka*,
WYJĄTKI: skuwka, wsuwka, zasuwka.
- w końcówce dopełniacza l. mn. rzeczowników r. męskiego, np. *długopisów, zeszytów, piórników*,
- Na początku wyrazów, np. ów, ósmy, ówczesny.
UWAGA! ó nigdy nie występuje na końcu wyrazu.

Literę u piszemy:

- w zakończeniach, np.
-un, -unka np. *opiekun, opiekunka*
-ulec np. *hamulec*
-unek np. *rysunek*
-uch np. *zuch*
-uchna np. *córuchna*
-uleńka np. *babuleńka*
itp.
- w części -uj w formach czasu teraźniejszego, trybu rozkazującego oraz w formach imiesłowu przymiotnikowego czynnego i przysłówkowego współczesnego (jeśli w bezokoliczniku mają przyrostek -ować lub -uć np. *smakować - smakuję*).

Uzupełnij „u” lub „ó”.

rach...nek
kryj...wka
siatk...wka
s...l
artyk...ł
p...szka
kr...szyc
ż...raw
wyr...b
b...telka
złot...wka
k...ltura
pol...ją
sa...na
op...r
l...natyk

Pisownia wyrazów „rz” i „ż”

Literę „rz” piszemy :

- gdy wymienia się na **r**, np. mierzyć – miara,
- po spółgłoskach:

p np. *przyroda*

b np. *brzeg*

d np. *drzewo*

t np. *trzynasty*

g np. *grzebień*

WYJĄTEK: *gżegżółka, piegża*

k np. *krzesiwo*

ch np. *chrzan*

j np. *ujrzeć*

w np. *wrzos*

WYJĄTKI :

kształt, bukszpan, pszczoła, pszenica itp.

*formy stopnia wyższego, najwyższego
przymiotników.*

Literę „ż” piszemy :

- gdy w wyrazach pokrewnych wymienia się na: **g, dz, h, z, ż, s**, np.

posążek-posąg

pieniężny-pieniądz

drużyna-druh

jeżdżenie – jazda

mrożenie- mroźny

bliżej- blisko,

- w zakończeniach :-aż, -eż, np. *młodzież, odzież, sprzedaż, bandaż,*

- po literach: **l, ł, r**, np. *lżej, łże, rży, inżynier,*

- w partykule - **że, -ż**, np. *idźże, jakże, także, ależ, cóż.*

1. Uzupełnij „rz” lub „ż” w brakujące miejsca.

ja□ębina

p□estrzeń

p□yroda

le□eć

bli□ej

kola□

ma□eństwo

samo□ąd

papie□

ja□yiny

2. Uzupełnij brakujące wyrazy w przysłowiach:

Ziarno do ziarnka, aż .....się miarka.

Z.....chmury mały deszcz.

Uderz w stół, a .....się odezwą.

PISOWNIA CH

Piszemy **ch**:

- gdy wymienia się na **sz**, np.:
much**a** – musz**e**, such**y** – susz**a**;
- na końcu wyrazów (wyjątek: **druh**);
- po **s**, np.: **schemat**, **schudnąć**, **pascha**;
- w innych wyrazach, których pisownię trzeba zapamiętać.

PISOWNIA H

Piszemy **h**:

- gdy wymienia się na **g, ź, z, dz**, np.:
druh – druž**y**na, bła**h**y – bła**z**en,
w**ah**ać się – w**ag**a;
- w rozpoczynających wyrazy cząstkach **hiper-**, **hipo-**, **hydro-**, np.:
hiperbola, **hipo**teka, **hipo**kryzja,
hydroelektrownia;
- w wielu „**hałaśliwych**” wyrazach, np.:
hej, **halo**, **hura**, **hałas**, **hola**,
hop, **harmider**, **huk**, **hurmem**;
- na końcu wyrazu **druh**;
- na początku i w środku wyrazów, których pisownię trzeba zapamiętać.

Wpisz w brakujące miejsca „ch” lub „h”.
...alny

...abit
...ektar
pe...owy
tro...ę
s...ab
zapa...
...yłkiem
...aracz
...ipokryta
...ryzantema
...ór
...urt
leniu...
odde...
zama...
kru...y
...art
czy...ać
...arc mistrz
...oład
bu...nęły
przesłu...anie
...łopcy
psy...oterapia

Utwórz zdania z podanymi wyrazami.
odruch

szach

schlebiać

łańcuch

filharmonia

herbata

wichura

komputeroholik